

Тематичний напрямок: професійна освіта: теорія, методологія, практика

Понадич О. О.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри загальної педагогіки

та педагогіки вищої школи

Державного вищого навчального закладу

«Ужгородський національний університет»

Розвиток правового мислення вчителя початкових класів

Побудова правової держави «в умовах поляризації думок і громадських рухів, динамічного оновлення законодавства, модернізація системи освіти в Україні зумовлює зростання правової активності вчителів, необхідність розвитку свідомої основи правомірної поведінки учасників освітнього процесу з метою максимального зменшення можливості виникнення ризиків у цьому середовищі. Це актуалізує проблему формування правової компетентності вчителів» [1].

Згідно з результатами досліджень як українських, так і зарубіжних учених-педагогів і психологів, інтегральне мислення дає змогу сформуванню загальні динамічні уявлення щодо довкілля та його соціальних цінностей, емоційного ставлення до явищ реальності, їхньої етичної та естетичної оцінки. Натомість утворюється важлива особливість внутрішнього світу особистості та виявляється суб'єктивність такого мислення.

Одна із важливих складових мислення людини як найвищої абстрактної форми пізнання об'єктивної дійсності – образне мислення. Зміст розумового завдання останнього – образний матеріал, маніпулюючи яким людина аналізує й синтезує, порівнює й узагальнює істотні аспекти в предметах і явищах. Такий вид мислення істотно розширює пізнавальний потенціал за оперування образами різних ступенів узагальнення, схематичними змалюваннями

предметів тощо.

Спроможність людини мислити образами породила унікальне явище – мистецтво. Аби створювати художні образи, митець повинен максимально активізувати художньо-образне мислення, позаяк воно у край важливе для повноцінного, цілісного сприйняття світу, формування переконань, поглядів та системи цінностей індивіда. Тож проблема формування художньо-образного мислення дітей в край важлива й вимагає ґрунтовного дослідження. Новими вимогами до занять, особливими можливостями для формування системи естетичних та загальножиттєвих цінностей індивіда передбачено розвиток спеціального і генералізованого хисту дітей, а також низки психічних процесів, як-от: відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява тощо [2]. Основна гносеологічна функція образного мислення як різновиду розумової діяльності полягає в забезпеченні пізнання людиною вагоміших аспектів і закономірних зв'язків об'єктів життя.

Творче мислення є вищою формою мислення продуктивного. Цей тип мислення характерний створенням суб'єктивно нового продукту і новоутвореннями в самій пізнавальній діяльності стосовно його створення. З теоретичного погляду творче мислення – особливий процес, у якому виражається сутність мислення, що полягає в універсальній спроможності активно будувати й перебудовувати схеми дій згідно з кожним збігом обставин. Творче мислення показують не певні властивості, а спроможність до адекватних у цих умовах дій.

Відтак, проблема формування фахового мислення вчителя початкових класів потребує здійснення наукового аналізу, теоретичного осмислення й переконливих висновків, які вкажуть напрями її вирішення. Водночас, найзагальніша логічна схема формування системи правової підготовки ґрунтується саме на видах компетенцій учителів початкової школи.

Для формування цілісної системи правових компетенцій учителів початкової школи, що базується на розвитку їх правового мислення, необхідним є використання інтегративного підходу.

На нашу думку, складовими системи правової підготовки майбутнього вчителя початкових класів може слугувати права компетентність на міждисциплінарній основі, що уміщує знання, вміння, цінності тощо. Аби обґрунтувати такий вибір, стисло проаналізуємо нинішні погляди на поняття «компетентність».

Ми вводим поняття «інтегральна права компетентність учителя початкових класів», що уміщує систему складових, кожна з яких формується на тематиці конкретної навчальної дисципліни, або певної галузі. Вважаємо за доцільне формування системи правової підготовки саме на основі складових компетенцій, а не винятково складових знань та умінь. Адже права підготовка вчителя початкових класів істотно виходить за межі знаннєвої складової освіти й уміщує систему складових, кожна з яких формується на тематиці конкретної навчальної дисципліни або певної галузі.

Сучасний рівень організації та проведення дистанційного навчання з правових дисциплін має бути забезпечений під час використання новітніх мережевих технологій, забезпечення доступу всіх учасників освітнього процесу до комп'ютерів і широкосмугових комп'ютерних мереж, використання сучасних інструментальних систем для організації дистанційного навчання, використання сучасних форм і методів навчання, заснованих на активній самостійній роботі студентів, застосування інтерактивних, мультимедійних електронних засобів навчального призначення, організації спеціальної підготовки викладачів у галузі створення й використання дистанційних навчальних курсів з правових дисциплін із використанням інструментальних програмних систем.

Освіта майбутніх учителів початкових класів задля органічності його професійної діяльності потребує розвитку в процесі його фахового навчання правового мислення. Отож, компонентами правової підготовки майбутнього вчителя початкових класів мали б слугувати правові компетенції різного рівня, сформовані за вивчення окремих навчальних предметів, та інтегровані у правову компетентність учителя початкових класів, враховуючи його фах.

Застосовуючи системний та компетентнісний підхід у єдності підхід, можливий аналіз конкретних ситуацій з позиції їхньої оптимізації, за якого зростатиме внутрішня ефективність за контролем перетворень у діяльності, а також виявлення найсильніших і найслабших сторін системи, з окресленням шляхів оптимального вирішення заданих проблем.

Використана література:

1. Армейський О. С. Сутність і структура правової компетентності вчителів технологій. *Імідж сучасного педагога*. Полтава, 2018. Вип. 4. С. 39–45.
2. Батюк Н. О. Формування художньо-образного мислення молодших школярів на уроках музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2003. 19 с.